

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
AĞUSTOS 2019 - SAYI 132

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü AHMET APAYDIN
Editörler VEYSEL SEKMEN - R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI - EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAIL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFFRAN
Reklam HÜSEYİN GÜNEY
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicalibrary.org

YÖNETİM YERİ

Alemdar Mah. Divanyolu Cad. İncili Çavuş Sokak No 9A
Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL

BASKI VE CİLT

Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 52
Güneşli - Bağlar / İSTANBUL
Matbaa Sertifika No 16384

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA BAYİİ

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATI AVRUPA BAYİİ

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayımlansın yahut yayımlanmasın iade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü mesuliyeti yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 52 Güneşli - Bağlar / İSTANBUL
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f t i / yedikitadergisi

Yedikitadan...

İnsanlar için arz üzerinde tesis edilmiş ilk mabed olan Beytullah, onu taşlarla inşa eden Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail (a.s.) devrinden beri üzerindeki örtüsünü hiç çıkarmadı.

Baba-ogul bu iki peygamberden sonraki asırlarda da Kâbe-i Muazzama her zaman itibar görmüştü. Ona hürmetin en büyük nişanelerinden biri de onu örtmekti şüphesiz. Halifeler ve sultanlar, aynı zamanda meşruyetlerinin de bir sembolü olarak, en güzel ve en değerli kumaşlarla Beytullah'ı örtmek için âdeta yarışıldırı.

Gün geldi, Cahiliye Devri bitip cihanı, Asr-ı Saadet kapladı. Efendimiz Aleyhisselam, Kâbe-i Muazzama'yı ilk defa Mekke-i Mükerreme'nin fethinden sonra, Yemen kumaşıyla örttürdü.

Her geçen asır, Kisve-i Şerife'ye ayrı bir güzellik kattı. Dokumasında kullanılan pamuk ve keten iplikler, yerini ipek ve altın tellere bıraktı. Mukaddes örtü, tarih boyunca ya sarıya, yahut kırmızıya, bazen de yeşile veya beyaza, ama en nihayet siyaha büründü ve öylece bugünlere geldi.

Osmanlılar, Mısır'da dokunan bu kutsî elbiseyi bir müddet İstanbul'da hazırlattılar. Bu konuda o derece hassas davrandılar ki, Surre Alayı ile onu Haremeyn-i Şerifeyn'e götürecek develeri bile özel olarak yetiştirip sırtlarına başka yük vurmazdılar.

Kâbe-i Müşerrefe Örtü Fabrikası'nın müdürüyle yaptığımız röportajı ve mukaddes örtünün, kumaş parçalarından, paha biçilemez bir hazine hâline gelinceye kadar tarihteki izlerini, sizler için sayfalarımıza taşıdık.

Kurban Bayramı'nızı tebrik eder, istifadeli okumalar dileriz.

Not: Kıymetli okurlarımız; bu ay dergimizde kullandığımız mukaddes mekânlara, nesnelere ait fotoğraflar ve Kisve-i Şerife üzerindeki âyeti kerîmeler sebebiyle, icap eden hürmet ve hassasiyetin gösterilmesini önemle rica ederiz.

içinde

s.6

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

s.8

MALUM OLA KI!

EMRE BOYACI

s.10

RESİMLİ TARİH

AHMET APAYDIN

s.12

ÇERNOBİL'İN GÖLGESİNDE KALAN

KİŞTİM NÜKLEER

FACIASI

EMRE BOYACI

s.18

DÜN NEYDİ, BUGÜN NE?

DÜYÛN-I UMUMİYE'DEN,

İSTANBUL ERKEK LİSESİ'NE

YASIN ODABAŞI

s.22

KÂBE-İ MUZZAMA ÖRTÜSÜNÜN
ASIRLARI AŞAN HİKÂYESİ

KUTSİ ELBİSE KİSVE

FATİH KARABOĞA

s.40

BEYTULLAH'IN ELBİSESİ

NASIL DOKUNUYOR?

RÖP: KEMAL ERKAN-AHMET APAYDIN

kiler

s.44

ÂNIN HİKÂYESİ

TUNAHAN KANICI

s.46

OĞUZLARIN KADİM HAFIZASI KİTÂB-I DEDE KORKUT

YASIN ÖZKAN-EMRE BOYACI

s.54

TUNA KENARINDA BİR İNCİ

VİDİN KALESİ'NİN
ALTI ASIRLIK KİTABELERİ

DR. MEHMET TÖTÜNCÜ

s.61

BERCESTE

s.52

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

s.62

ÜÇ BİN YILLIK MUHAFİZ KÂBE-İ MUAZZAMA'NIN KİLİT VE ANAHTARLARI

KAYIHAN ÇAĞLAR

s.66

İSİMDEN MÜSEMAYA

MEHMED BAĞ

s.68

OSMANLI'DA TİCARETİN KALBI BEDESTENLER

DOÇ. DR. AHMET KÖÇ

s.76

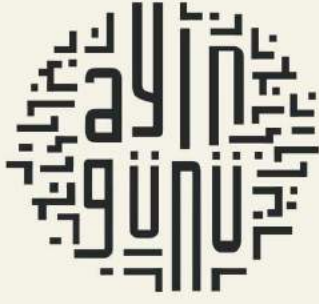
TESTGÂH

AHMET SARBAY

s.78

BULMACA

SELMAN ASLAN

11 AĞUSTOS 1480

OSMANLI'NIN İTALYA SEFERİ

İtalya haritasını bilirsiniz, âdeta çizmeyi andırır. Çizmenin topuğuna denk gelen yerde ise küçük bir şehir bulunur: Otranto. Bundan 539 sene önce, 132 gemiyle tam da buraya çıkarma yapan Osmanlı askerleri, Avrupa'ya öylesine büyük bir travma yaşatmıştı ki Papa, Fransa'ya kaçmayı bile düşündü. 13 ay süren bu sefer, adım adım sizlerle...

1479

İtalya şehir devletleri, birbirleriyle sürekli mücadele hâlindeydi. Fatih Sultan Mehmed Han'a burasıyla alakalı raporlar geliyordu. Nihayet sefer harekâtına karar verildi ve Gedik Ahmed Paşa, sefer hazırlıkları için Avlonya (Arnavutluk'ta) Sancakbeyliği'ne tayin edildi.

26 Temmuz 1480

Gedik Ahmed Paşa, 18 bin asker ve 132 parçalık donanmayla Avlonya'dan Adriyatik Denizi'ne yelken açtı.

28 Temmuz 1480

Donanmanın ilk hedefi aslında Brindisi idi. Fakat çıkan fırtına, donanmayı sürükledi ve Otranto üzerine döndürdü. Osmanlı ordusu buraya çıktı ve şehir kuşatıldı.

11 Ağustos 1480

Otranto, 14 günlük kuşatmanın ardından fethedildi. Osmanlı kuvvetleri burayı askerî üs hâline getirip etrafa seferler düzenledi ve bazı yerleri aldı. Lecce, Brindisi ve Taranto'ya akınlar yapıldı. Gedik Ahmed Paşa, burada 8 bin asker bırakarak Avlonya'ya döndü.

3 Mayıs 1481

Büyük bir orduyla sefere çıkan Fatih Sultan Mehmed Han, rahatsızlanarak Gebze yakınlarındaki ordugâhında şüpheli bir şekilde vefat etti. Çoğu tarihçiye göre büyük sultan, aslen Yahudi dönmesi bir hekim olan Yakup Paşa tarafından zehirlenerek şehid edilmişti. Seferin seyri bu tarihten sonra değişmeye başladı.

10 Eylül 1481

Gerek tahta çıkan İkinci Bayezid Han'ın kardeşi Cem Sultan'la mücadelesi, gerekse Napoli Krallığı ve Papalığın kışkırtmasıyla başlayan Arnavutluk isyanı, İtalya seferine mani oldu. Osmanlı birlikleri, Otranto'dan geri çekilmek zorunda kaldı.

11 Mayıs 2013

İtalya ve Avrupa'da büyük korkuya sebep olan Osmanlı akını, tarihimizde çok bilinmese de Avrupalılar tarafından hiç unutulmadı.

Öyle ki fetihten 533 sene sonra Papalık, Müslüman olmayı reddettikleri için öldürüldüklerini(!) iddia ettiği 800 insanı aziz ilân etti.

Tipik bir kilise propagandası olan bu iddia, elbette hakikatten çok uzaktı. O tarihte en fazla 8 bin nüfusa sahip olduğu bilinen Otranto'da kendilerince kurguladıkları zulüm hikâyelerinde 12 bin kişinin öldürüldüğünü, 5 bin kişinin ise esir edildiğini anlatırlar.

Dolmabahçe Sarayı'nın Saklı Türbesi

Dolmabahçe Sarayı'nın altında daha önce kimsenin görmediği bir türbe olduğunu biliyor muydunuz? Türbe, sarayın bahçesinde Mabeyn kısmı ile Camlı Köşk'ü birbirine bağlayan uzun koridorun altında yer alıyor. Türbedeki dört sandukanın ikisinde Sultan Birinci Mahmud'un zevceleri Raziye ve Ramiye Kadınefendiler, diğer ikisinde ise Sultan İkinci Mahmud'un hanımlarından Dilseza Kadınefendi ile 11 aylık bebeği Emine Sultan medfun. Aslında sarayların içerisinde türbelerin bulunması pek alışılmamış bir durum değil. Ancak burası Dolmabahçe Sarayı'ndan değil, yerine inşa edildiği Beşiktaş Sarayı'ndan kalma. Yeni saray inşa edildiğinde burası muhafaza edilmiş. Türbe, acı bir hadiseye de ev sahipliği yapıyor. Dilseza Kadınefendi'nin 1816 yılının Mayıs ayında vefatıyla geride bıraktığı 11 aylık bebeği Emine Sultan, annesinin vefatından 4 ay sonra, Eski Beşiktaş Sarayı'nda çıkan yangında, dadısı ve sütannesi ile birlikte yanarak hayatını kaybetmiş (24 Eylül 1816). Günümüzde ikisi de aynı türbede medfun.

Saraybosna'nın Bayrama Has Ekmeği: Paklama

Bosna Hersek'in başşehri Saraybosna'ya has ve sadece bayram sabahları mahalle fırınlarında pişirilen "paklama" ekmeği, yıllardır bayram kahvaltılarını süslüyor. 66 yıldır fırıncılık yapan Mehmed Poricanin, bayram ekmeği olarak da bilinen paklamanın ilk kez ne zaman yapıldığına ve Saraybosna'ya nasıl geldiğine dair bilginin olmadığını, ancak çok uzun senelerdir devam eden bir gelenek olduğunu belirtti. Muhtemelen Osmanlı devrinden kalma bu ekmeğin, sarıya benzemesiyle de dikkat çekiyor.

Yine Bir Restorasyon Faciası

Antalya Korkuteli'nde Selçuklu devrine ait Anadolu'nun önemli eserlerinden 800 yıllık Alaaddin Camii'nin "taç kapı" restorasyonu bitti. Bitti bitmesine de ortada taç kapıdan eser kalmadı. Tarihi kapının sanat şaheseri olarak nitelendirilen bezeme ve motiflerinden pek çoğu yok oldu. Planlamaya göre 2015 yılında restorasyona alınan Korkuteli Alaaddin Camii'nin taç kapısı, sökülerek yeniden yapılacaktı. Fakat yenileme sırasında kapı taşlarının bir kısmının üstüne numaralar konarak yola gelişigüzel dizildi. Taşları çevreden alıp götürmek isteyenlere karşı bir bekçi de bulunmuyordu. UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan Divriği Darüşşifası'ndaki taç kapıya benzerliği ile bilinen Alaaddin Camii'nin kapısı, artık yok!

40 Yıllık Hatırın Müzesi

Anadolu'da beş yüz yıllık kahve kültürünü yaşatmak için yola çıkan üç kahve ustası, "Türkiye'nin ilk kahve müzesi"ni açtı. Karabük'ün Safranbolu ilçesinde bulunan müze, ziyaretçilerini kahve kokularıyla keyifli bir yolculuğa çıkarıyor. Anadolu'nun birçok bölgesinde farklı şekillerde yapılan ve ikram edilen kahveler ile kahve yapımında kullanılan 100-150 yıllık cezve, fincan, el değirmeni, kavurma tavaları, terazi, tahta kaşık, su küpü, şeker kaplarının yer aldığı müze, kahvenin tarihine ışık tutuyor. Ayrıca "Burçak", "Zingarella", "Tazı Hususi", "Mirra", "Nohut", "Cilveli", "Şehzade", "Hilve" ve "Dibek" gibi yaklaşık 40 çeşit kahve de ikram ediliyor. Siz de Safranbolu'ya yolunuz düşerse rotanızı buraya çevirebilirsiniz.

POZ VEREN ŞEHZADELER VE PAŞAZADELER

Serasker Mehmed Rıza Paşa'nın oğlu Ziya. Rıza Paşa, Sultan İkinci Abdülhamid devrinde 17 sene Seraskerlik (Bugünkü Genel Kurmay Başkanı) vazifesinde bulunmuştu. Büyüdüklerinde kendisi gibi paşa olan 3 oğlu vardı: Süreyya, Şükrü ve fotoğraftaki Ziya.

Sultan İkinci Abdülhamid'in 7 oğlundan beşincisi, Şehzade Abdürrahim Hayri Efendi (1894-1952). Sultanın en sevdiği şehzadelerindendi. Sultan Abdülhamid tahttan indirildiğinde, yaşı küçük olduğu için babasıyla birlikte Selanik'e gitti. Burada babasına saygısızca davranan muhafızlarla takışınca İstanbul'a gönderildi. Topçu Mektebi'ne girdi. 1914-16 yıllarında Almanya'da topçu üsteğmeni olarak staj gördü. Çanakkale, Galiçya, Verdun ve Filistin cephelerinde topçu alayı kumandanı olarak savaştı. 1924'te hanedan sürgüne gönderilince bir müddet Roma'da, sonra Paris ve Kahire'de yaşadı.

Sultan Abdülaziz'in oğlu Mehmed Şevket Efendi'nin oğlu Şehzade Mehmed Cemaleddin Efendi (1890-1946). Cemaleddin Efendi, Harbiye Mektebi'nin şehzadelere mahsus kısmını bitirmiş, mirliva (tuğgeneral) rütbesine kadar yükselmişti. Cemile Destâvis Hanım ile evliliğinden iki oğlu (Mahmud Hüsameddin ve Orhan Süleyman Saadeddin) oldu. Hanedan sürgüne gönderildiğinde eşi, annesi ve 2 evladıyla Beyrut'a gitti. 1946'da vefat etti. Kabri Beyrut'ta.

Bir sünnet merasimi sırasında, Yıldız Sarayı'nın Büyük Mabeyn Köşkü'nün merdivenlerinde, merasim kıyafetleri içinde poz veren şehzade ve paşazadeler. (Fotoğrafçı: Bogos Tarkulyan)

Sultan Abdülmecid'in oğlu Süleyman Selim Efendi'nin oğlu Şehzade Mehmed Abdülhalim Efendi (1894-1926). Şehzade Abdülhalim Efendi, Çanakkale'den İstanbul'a malzeme tedarik etmesi için gönderilen Mehmed Muzaffer'in, Yahudi tüccardan malzemeleri almak için bir gecede çini mürekkebi ile yazdığı meşhur 100'lük kaimiyi buldurup satın almış ve Emniyet Müzesi'ne hediye etmişti. Ayrıca Enver Paşa'nın eşi Naciye Sultan, şehzadenin baba bir, anne ayrı kardeşiydi.

Ahmed Eyüp Paşa'nın oğlu Ali Fuad. Ahmed Eyüp Paşa Yemen, Yanya, Manastır ve Kosova valiliklerinde bulunmuş, 93 Harbi sırasında doğu ordusuna kumanda etmişti. Sultan İkinci Abdülhamid'in yaverlerindendi.

آنك چڭايسى

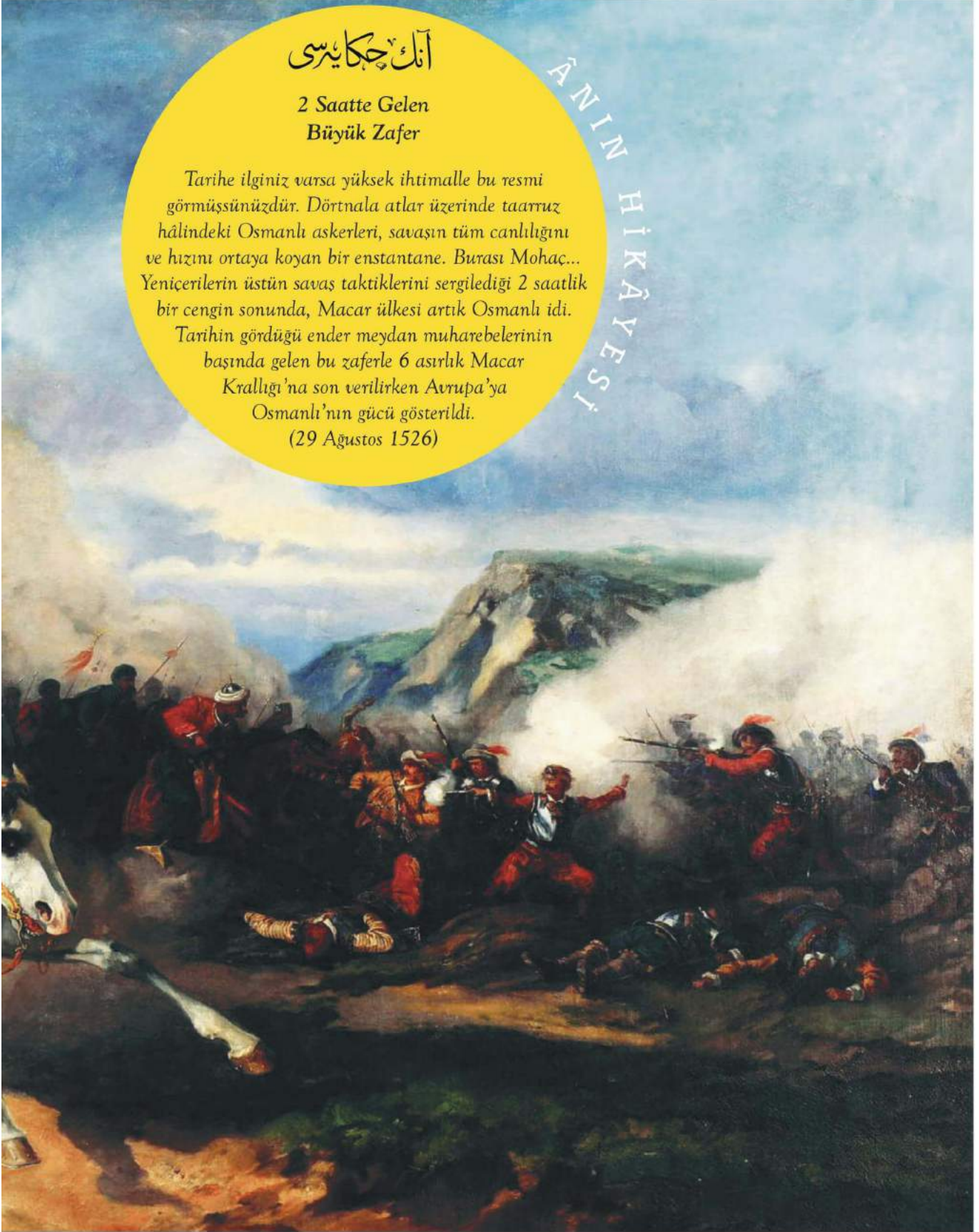
2 Saatte Gelen Büyük Zafer

Tarihe ilginiz varsa yüksek ihtimalle bu resmi görmüşsünüzdür. Dörtnala atlar üzerinde taarruz hâlindeki Osmanlı askerleri, savaşın tüm canlılığını ve hızını ortaya koyan bir enstantane. Burası Mohaç... Yeniçerilerin üstün savaş taktiklerini sergilediği 2 saatlik bir cengin sonunda, Macar ülkesi artık Osmanlı idi.

Tarihin gördüğü ender meydan muharebelerinin başında gelen bu zaferle 6 asırlık Macar Krallığı'na son verilirken Avrupa'ya Osmanlı'nın gücü gösterildi.

(29 Ağustos 1526)

ANIN
HIKÂYESİ

HERKES AKINCI OLAMAZ

Akıncılar, bugünkü komando sınıfının görevlerini yapar, sınırdan yüzlerce kilometre ileride düşman ülkelerine akar, ilerleyen veya çekilen orduya yol açardı.

Akın, düşman iline atla akmak demektir. Atsız akın olmazdı. Akıncı, öncü kuvvet idi. Yolu açar, düşmanın iktisadî ve manevî gücünü sarsar, ordusuna ve halkına korku salar, icap eden mahrem bilgileri toplardı. Ondan sonra padişah veya serdar gelir, sonra millet gelir, yurt kurulurdu... Bu askerî sınıfa karada "akıncı", denizde "korsan" denmişti.

Devşirmeler, Akıncı Ocağı'na alınmaz, daha çok akıncının oğlu akıncı olurdu. Zira iyi bir akıncıyı yine iyi bir akıncı yetiştirebilirdi. Akıncı beylerinin birçoğu, devlet kurucularının neslinden idi. Akıncı beyleri, istediklerini ocağa alır, istediklerini çıkarırlardı. Zira akıncılık gönüllülük, disiplin, cesaret ve fedakârlık meselesiydi. Canlarını yüzlerce defa ortaya koydukları için "fedai, dalkılıç, serdengeçti, deli" olarak adlandırılırlardı.

Akıncılar, seferde 3 veya 4 at kullanır, bunlara ganimet ve esirleri yüklerlerdi. Gece gündüz,

hızlı ve çabuk yol alırlardı. Çok çabuk karar vermeli, seri hareket etmeliydiler. Harikulâde binicilik ve silahşörlük vasıfları olmayanlar, ocağa kabul edilmezdi.

Akıncıların çoğu, Avrupa ve Balkan dillerini bilir, ana dili gibi konuşur, yazardı. Onun için Divân-ı Hümâyûn'un gizli haber alma teşkilâtını ekseriya akıncılar ve korsanlar meydana getiriyordu. Sınır ötesinden aldıkları bilgileri, bölgelerinin beylerbeyine ve İstanbul'a bildirirlerdi.

Fransızların "Peaux-Rouges" yani "Kızılderililer" dedikleri Kuzey Amerika yerlilerinin aslında esmer, sarı ve hatta bazen beyaz renkli olduğunu; bunların kızıl ya da kırmızı sayılmalarının sebebinin, vücutlarına süs için kırmızı bir toprak sürmeleri olduğunu...

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

KAZIN AYAĞI ÖYLE DEĞİL

(Durum senin bildiğin ve düşündüğün gibi değil...)

Hikâye edilir ki; eskiden bir tavuk hırsızı varmış. Zaman zaman, konu komşunun kümeslerinden tavuk, hindi, ördek veya kaz çalarmış.

Bir gün bir komşusunun bahçesinden bir hindi çalmış. Hindiyi kesmiş, karısı da ocakta pişirmeye başlamış.

Hindisi çalınan komşu, akşamüzeri işin farkına varmış. Adamın çaldığına kanaat getirerek mahallenin imamına ve ihtiyar heyetine şikâyet etmiş. İmam ve muhtar, heyet hâlinde hırsızın evine baskın yapmışlar.

Henüz sofrada bulunan pişmiş hindiyi görüp suçüstü yakalamışlar. Ne var ki hırsız, sofradaki pişmiş hayvanın hindi olmadığını ve kendisinin bugün avda vurduğu bir yaban kazı olduğunu iddia ediyormuş.

“Öyleyse, tüylerini, kafasını ve ayaklarını görelim.” demişler.

Heyetten birisi, bahçedeki çöp tenekesini devirip ararken hindinin ayaklarını bulmuş. Diğer üyelere haber vermiş. Hindinin ayaklarını hırsıza gösterip “Kazın ayağı böyle mi olur?” diye suçunu söylemişler.

Fakat hırsız, pişkin pişkin inkâr etmiş: “Efendim...” demiş. “Bu yaban kazıdır. Bunların ayakları böyle olur. Hiç havada uçanla suda yüzen kazların ayakları bir olur mu? Birinin parmaklarında perde var, diğerinde yok...”

Bu hadiseden sonra insanlar arasında bir durumun sanıldığını aksi olduğunu ifade etmek için “kazın ayağı öyle değil” deyiimi kullanılır olmuş.

SÖZLERİN
ASILLARI

TARİH AMBARI

SULTANIN FERYADI

İngiliz donanması, 1806’da Çanakkale Boğazı’ndan geçip Ayastefanos önlerine geldiğinde, Sultan Üçüncü Selim yayınladığı hatt-ı hümayûnunda, vezirlerini şöyle ikaz eder:

“Size yazdığım emirleri toptasam bir kitap olurdu. Ben tembih, te’kit ve tenkit ettikçe siz hizmet ettik sandınız. Ben aman boğazlar, aman tabyalar, aman toplar diye feryat ettikçe siz ‘Boğazlardan kuş bile uçamaz, öyle toplar ile tahkim ettik ki içinde eskiciler, kundura yamar!’ dediniz. Kulağımıza sözüm girmedi. İki yüz sene önce Venedik çektirilerine (yelkenli ve kürekli gemi) karşı kullanılan ve taş mermi atan toplara güvenip durdunuz. Düşünmediniz ki bugün tabyalardan taş, gülle atmakla düşman donanması durdurulamaz ve zafer kazanılmaz. Bugünkü gemilere kızgın çelik mermi atan ve makas ateşi yapan toplar lazımdır; içinizde bunlardan anlar kimse yok mudur? Öğrenmeye heves eden de mi yok? Artık, unvanla ve lafla işler yürümüyor. Bana kafası ilim dolu insanlar lazım.”

ÇOCUKLUĞUN YAKIŞIĞI DA OYUNDUR

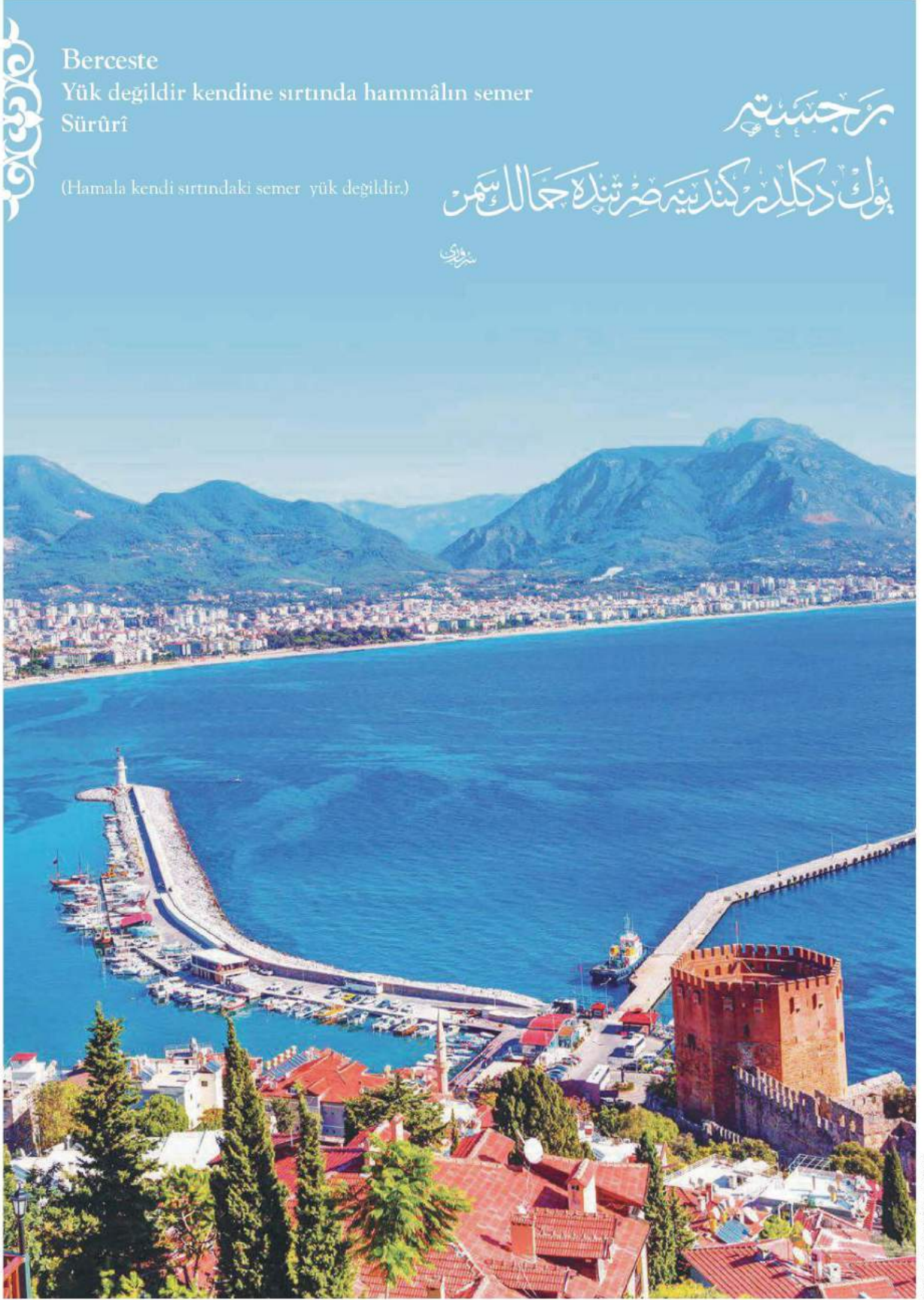

İbn-i Sina, çocukluğunda oyunu çok severdi. Bir gün neşeli bir şekilde oynarken bir ihtiyar “Sen çok akıllısın, ileride büyük bir âlim olacaksın, oyun yaraşır mı? Derslerine çalış!” deyince İbn-i Sina, şöyle cevap verir: “Her yaşın bir hâli vardır. Çocukluğun yakışığı da oyundur. Hepsinin hakkı verilmelidir.”

Berceste
Yük degildir kendine sırtında hammâlin semer
Sürûri

(Hamala kendi sırtındaki semer yük degildir.)

برجسته
بوك دكله من كند نيره صرتنكده جمالك سهرمن
سوروري

Fotograf: shutterstock - Hat: Osman Yigit

KIZIL KULE/ALANYA

اِسْمِدَنْ مُسَمَّمَا

İsimden Müsemmaya

MEHMED BAĞ

يا كبيكج

BİR MOTİF

KEBIKEÇ

Bilhassa eski kitapların ilk sayfalarında yer alan bir ifadedir; “Kebikeç”...

Ecdadımız, kitapların ilk sayfasını açar ve “Yâ Kebikeç”, “Yâ Hafız Yâ Kebikeç” ya da sadece “Kebikeç” yazarlarmış. Bu kelimenin aslen Süryanice olduğu ve kitapları korumakla vazifeli bir meleğin ya da kitap kurtlarının pirinin adı olduğu rivayet ediliyor. Kitabı yemeye gelen kurtlar, bu meleğe yahut şeyhlerinin ismine hürmeten kitaba dokunmazlarmış. Bu zarif inanış, hemen hepimizde tatlı bir tebessüme sebep oluyor. Kitapları korumakla vazifeli biri olduğuna inanmak hem kitaba verilen değeri hem de kültürümüzün inançlarla donanmış latif tarafını gösteriyor.

Kebikeçi bir dua ya da tılsımlı bir kelime olarak düşünenler olduğu gibi, bir bitki olarak adlandırılanlar da vardır. Buna göre; düğün çiçeği, kırlangıç otu, kibrit çiçeği, kurbağa ayası, kes-i viran, ranunculus, sütlegan, mastava çiçeği gibi karşılıkları bulunan Kebikeç, bazı hayvanların sürtünerek böcekleri kendinden uzak

Hat: Osman Yigit

tuttuğu bir bitkidir. Bu sebeple kitaplara da sürülmekte yahut kitabın arasına koyularak haşerati kitaptan uzak tutması sağlanmaktadır.

Bu bitkiden elde edilen sıvının, kitabı yazarken kullanılan mürekkebe katılması ya da kitabın başına yazılan “Ya Kebikeç” yazısının böyle bir mürekkeple meşk edilivermesi de ihtimal dâhilindedir. Ne var ki başına Kebikeç yazılan her türlü kitabın kurttan ve haşerattan korunduğunu söylemek mümkün değildir.

Kebikeç hakkında bir hikâye okumak isteyenler, İnsan ve Hayat Kitaplığı tarafından tab edilen *Sükût İşçisi* adlı esere göz atabilirler. Şu hâlde Kebikeç’i zengin kültür tarihimizin zarif bir motifi olarak yâd etmek kâfidir. Doğrusunu, Cenab-ı Allah bilir.

BİR ZİYARETGÂH

KARACA AHMED MEZARLIĞI

قره جه احمد

Karacaahmed Mezarlığı, İstanbul'un bağrından yüreklerimize seslenen zarif bir vaizdir. Ufkunda Kadıköy ve Üsküdar'ı tutan bu büyük mezarlığın tarihi, çok eskilere dayanır. Müslüman Mezarlığı olarak Sultan Murad Hüdavendigâr devrinde kullanılmaya başlanan Karacaahmed Kabristanı, sonraki asırlarda büyüdükçe büyümüş ve o günden bugüne Dersaadet sakinlerine ve İstanbul'u ziyarete gelenlere günlük hayatın merkezinde sonsuzluk tefekkürü sunmuştur.

Kabristan adını Karaca Ahmed Sultan'dan almaktadır. Horasan erenlerinden olan Karaca Ahmed Sultan, Orhan Gazi devrinde yaşamış bir velidir. Anadolu erenlerinin gözcüsü ve Sivrihisarlı Şeyh Nureddin Efendi'nin mürididir. Hacı Bektaş-ı Veli Hazretleri ile aynı zamanda yaşamış ve Anadolu halkının İslâm ile müşerref olmasında önemli rol üstlenmiştir.

Orhan Gazi'nin Bizans ile yaptığı Palekanon Savaşı'nın ardından Üsküdar'a gelmiş ve bugün adıyla anılan bölgede dergâhını kurmuştur. Evliya Çelebi, meşhur Seyahatname'sinde "Karaca Ahmed Sultan Tekkesi mezaristan içindedir." dediğine göre Karaca Ahmed Sultan dergâhı sonraki asırlarda da burada varlığını sürdürmüştür.

Rivayete göre Karaca Ahmed Sultan, bölgedeki ve Balkanlar'daki Hıristiyan ahalinin dahi çok sevdiği ve saygı duyduğu bir zâttır. Bu sebeple gayrimüslim tebaa, kitleler hâlinde onun eliyle Müslüman olmuştur. Anadolu'yu dolaşarak hastaları tedavi etmesi, akli dengesi yerinde olmayanları Allah'ın izniyle şifaya kavuşturması, harp zamanlarında müritleriyle orduya katılması, Müslüman halk tarafından da çok sevilmesini ve hürmetle yâd edilmesini sağlamıştır. Bu sevgi ve saygının bir

tezahürü olarak Karaca Ahmed Sultan'ın yedi ayrı yerde türbesi ve üç ayrı yerde makamı vardır.

Osmanlı belgelerinde on yedinci asırdan beri "Karaca Ahmed Sultan Mezarlığı" adıyla zikredilen bu büyük kabristan, başka belgelerde ve çeşitli kaynaklarda "Üsküdar Mekabir-i Müslimîni" şeklinde de anılmaktadır.

Eski çağlardan beri kullanılan böyle bir mezarlığın aslında şu andaki hâlimden çok daha büyük olduğunu tahmin etmek zor değildir. Nitekim Üsküdar Mekabir-i Müslimîni, Menzilhane yokuşundan başlıyor, şimdiki yerini aşır Ayrılık Çeşmesi'ne, oradan Acıbadem'e ve Söğütluçeşme'ye geliyor, Fenerbahçe Stadi'nin olduğu bölgeyi de içine alıp Kızıltoprak'a kadar gidiyordu. Bu devasa kabristan, sonraki yıllarda istimlak ile imara açıldı. Bugün günümüzde kullanılan miktarı kaldı.

Bu mahsus beldede nice paşalar, beyler, ağalar ve veliler medfundur. Bin bir emekle işlenen o eski mezar taşları ise tarumar edilmiş, yerlerine zamane kitabeleri dikilmiştir.

Hayvan Deyip Geçmeyin!

Onlar, şu fani dünyayı paylaştığımız komşularımızdır. Aralarında sevdiğimiz, korktuğumuz hatta nefret ettiğimiz olsa da hepsine merhamet göstermek zorunda olduğumuz canlılardır. Dünya onlarla güzeldir. Malumdur ki kul üzerinde üç türlü hak vardır: "Müslim hakkı, gayrimüslim hakkı ve hayvan hakkı" diye... Hayvan hakkı, hesabı en ağır haktır. Çünkü dertlerini kimselere anlatamazlar. Bu nedenle onlarla helalleşmenin imkânı yoktur. Ebedî âleme, üzerinde hayvan hakkı ile gidenin vay hâline! Görelim bakalım, tarih boyunca neler yaşamışlar ve neler yaşatmışlar bizlere...

1- Tarihte öyle hayvanlar vardır ki, tarihin akışına yüzde yüz etki etmişler ve seyrini değiştirmişlerdir. Hangisi diye sorsak attan maymuna, timsahtan köpeğe pek çok hayvanı sıralarsınız ama kimsenin aklına sıvrisinekler gelmez. Mezopotamya'da hüküm süren Nemrud, dünyaya hâkim olur. O gazla kendini "tanrı" ilân eder. Kendisini uyarıcı bir sıvrisinek tarafından öbür tarafa yolcu edilir. Asırlar sonra bir başka hükümdar, dünyaya hâkim olmak üzere sefere çıkar. Anadolu, Ortadoğu, Mısır ve İran'ı ezer geçer. Turan ve Hindistan kapılarını zorlar ancak o da bir sıvrisinek tarafından Nemrud'un yanına gönderilir. Kimdir bu fani kişi?..

- a-Makedon Kralı Filip'in oğlu İskender
- b-Roma imparatoru Cladius'un oğlu Neron
- c-Mısır firavunu Seti'nin oğlu Ramses
- d-Hitit Kralı Şuppiluliuma'nın oğlu Mursili

2- Evvel zaman içinde, ordusu Anadolu içlerinde seferde olan Yunan kralı Aleksandros, sarayının bahçesinde gezinirken bir hayvanı seveceği tutar. Dişisini kışkırtan erkek hayvan tarafından birkaç yerinden ısırılır. Kralı kan zehirlenmesi yüzünden sevdiğine kavuşturan hayvan hangisidir?..

- a-Galapagos kaplumbağası
- b-Engerek yılanı
- c-Terliksi hayvan
- d-Makak maymunu

3- Napolyon Savaşları sırasında, bir Fransız gemisi İngiltere'nin uzak bir kıyısında batar. Gemiden tek kurtulan, kaptanın ordu üniforması giymiş evcil maymunu olur. Hartlepool'da sahile çıktığında İngiliz köylüler tarafından yakalanır. Peki sonra ne olur?..

- a-Tabiata salıverilir.
- b-Köyün maskotu yapılır.
- c-İdam edilir.
- d-Dizi filmde başrolde oynatılır.

4- 18. yüzyılda Osmanlı ülkesine gelen Pere Jehammot isimli bir rahibin yazmış olduğu seyahatnamesinde anlatıldığına göre Türkler, "Murdar saydıkları için hiçbir zaman evlerine sokmadıkları köpeklerin açlıktan sıkıntı çekmelerine yahut telef olmalarına meydan vermemek üzere..." ne yaptılar?..

a-Her gün bu hayvanlara bir miktar et dağıtılması için kasaplara bir miktar para tahsis edilmesini vasiyet ederlerdi.

365 gün hayat rehberiniz...

1 Muharrem
HİCRİ 1441
31 Ağustos 2019

Yeni Yılınızı Tebrik Ederiz

KAMERİ AYLAR

- 1 MUHARREMÜ'L-HARÂM
- 2 SAFERÜ'L-HAYR
- 3 REBÎULEVVEL
- 4 REBÎULÂHİR
- 5 CEMÂZİYELEVVEL
- 6 CEMÂZİYELÂHİR
- 7 RECEBÜ'L-FERD
- 8 ŞA'BÂNÜ'L-MUAZZAM
- 9 RAMAZÂNÜ'L-MÜBÂREK
- 10 ŞEVVÂLÜ'L-MÜKERREM
- 11 ZİLKA'DETİ'Ş-ŞERÎFE
- 12 ZİLHİCCE Tİ'Ş-ŞERÎFE

www.fazilettakvimi.com

